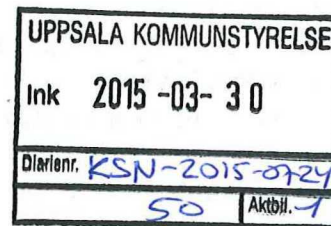

Handläggare
Lagerkvist Monika

Datum
2015-03-26

Diarienummer
KSN-2015-0724

Uppsala som Fairtrade City 2015

Handlingsplan

För att vara och sedan fortsätta vara en Fairtrade City krävs en ständig förbättring, det vill säga kommunens etiska konsumtion måste öka varje år och en ökning av antalet aktörer samt utbudet i butik och på arbetsplatser måste också ske. Varje år ska kommunen skicka in en årsredovisning till föreningen Fairtrade Sverige som beskriver vilka informationsinsatser som genomförts samt statistik över den etiska konsumtionen.

En viktig förutsättning för ett produktivt och långsiktigt arbete är en bred förankring hos olika aktörer i samhället. Arbetet leds av styrgruppen som ansvarar för att kriterierna efterlevs.

Styrgruppen

Styrgruppen sammanträder minst fyra gånger under 2015 och redovisar verksamheten till Fairtrade Sverige i slutet av februari 2016.

Styrgruppen ansvarar för den fortsatta inventeringen av såväl produkter som antal butiker/restauranger/hotell och caféer samt andra aktörer inom näringsliv och civila samhället.

Fokusområden 2015

Styrgruppen ska verka för att Uppsala kommun ökar den offentliga etiska konsumtionen med fokus på principerna för rättvis handel.

För att kunna agera mer operativt ska styrgruppen verka för att arbetsgrupp/grupper inrättas.

Styrgruppen ska uppmuntra det lokala näringslivet till fortsatt engagemang och ökat utbud av Fairtrade-produkter.

Uppsala kommun ska omarbota riktlinjerna för upphandling så att principerna om rättvis handel omfattas.

Uppsala kommun ska arbeta för att öka antalet Fairtrade-märkta och andra övriga etiskt märkta produkter vid inköp och utarbeta en metod att systematiskt följa upp arbetet inom inköp och upphandling vad gäller dessa produkter.

Informationsinsatser

Informationsarbetet ska utvecklas för att öka medvetenheten och kunskaperna kring etisk konsumtion. Styrgruppen ska varje år formulera en målsättning för minst fyra aktiviteter som ska genomföras innan årsredovisningen. Information om arbetet med Fairtrade City ska utvecklas på kommunens hemsida.

Utbildningstillfälle om Fairtrade för upphandlare, styrgruppen och annan kommunal personal samt politiker ska ges. Syftet med utbildningen är att informera om hållbara inköp och rättvis handel samt sprida kunskapen om vad som krävs för att vara diplomerad Fairtrade City.

En utställning om Fairtrade ska göras i kommunens informationscenter.

Diplomering och Forum

Styrgruppen ska ansvara för diplomeringsceremoni den 9 maj. Uppsala kommun ansvarar för marknadsföring och kontakt med media.

Styrgruppen ska tillsammans med Nätverket Rättvis Handel tillsammans arrangera Fair Trade Forum 2-3 oktober. Till forumet ska även landets övriga Fairtrade Cities inbjudas.

Kommunstyrelsen

Marlene Burwick
Kommunstyrelserna ordförande

Handläggare
Lagerkvist Monika

Datum
2015-03-24

Diarienummer
KSN-2015-0724

UPPSALA KOMMUNSTYRELSE	
Ink	2015 -03- 3 0
Diarienummer	KSN -2015 -0724
50	Aktbil. 2

Uppsala som Fairtrade City 2015

Uppsala kommuns målsättning gällande den etiska konsumtionen

Nu gällande upphandlingspolicy antogs 2014 vari det står att upphandlingsarbetet används strategiskt för att bland annat bidra till social utveckling och en etiskt hållbar produktion av varor och tjänster. De varor som levereras till kommunen är producerade under arbetsförhållanden som respekterar mänskliga rättigheter och som minst lever upp till bestämmelser enligt Internationella arbetstagarorganisationen (ILO) kärnkonventioner (**bilaga 1**).

I riktlinjerna för upphandling tas under social hänsyn upp att i utgångspunkterna för upphandlingsarbetet ska kommunen använda de möjligheter som ges enligt upphandlingslagstiftningen för att säkerställa att varor som levereras till kommunen eller varor som är framställda för kommunens räkning är producerade under förhållanden som är förenliga med tillämplig lagstiftning i tillverkningslandet samt internationella konventioner (ILO kärnkonventioner) och förklaringar som uttrycks i Förena Nationernas Global Compact avseende mänskliga rättigheter, arbetsvillkor, miljö och korruption (**bilaga 2**).

I och med ansökan om diplomering som Fairtrade City ska Uppsala kommun under året omarbeta riktlinjerna så att hänsyn tas till principerna gällande rättvis handel.

Målet är också att kommunen ska öka antalet Fairtrade-märkta och övriga etiskt märkta produkter i våra inköp under 2015.

Kommunstyrelsens ordförande

Marlene Burwick

TRIPOLI KOMMUNISTYERLE
nrk 2078-10-0
10/10/10
10/10/10

Upphandlingspolicy för Uppsala kommun med bolag

Antagen av kommunfullmäktige den 24 februari 2014

Omfattning

Denna policy omfattar all upphandling och all användning av ingångna avtal för varor, tjänster och byggtreprenader och gäller för hela Uppsala kommun som koncern, d.v.s. för samtliga nämnder, kommunala bolag och stiftelser.

Till denna policy hör riktlinjer som beskriver hur upphandlingsverksamheten och avtalsarbetet genomförs i kommunen. De kommunala bolagen och stiftelserna ska anta egna riktlinjer.

Mål

Uppsala kommuns upphandlingar

- Leder till ekonomisk hushållning
- Är rättsäkra och kännetecknas av avtalstrohet
- Bidrar till ansvarsfullt resursutnyttjande och en hållbar utveckling
- Har medborgar- och brukarperspektiv
- Stödjer andra av fullmäktige antagna styrdokument

Upphandlingsverksamheten kännetecknas av

- Effektiva upphandlingsprocesser
- Effektiva avtals- och beställarstöd
- Resurser, kompetens och samverkan

Ett effektivt och strategiskt upphandlingsarbete är ett verktyg för att uppfylla kommunens mål för ekonomisk hushållning. Upphandlingar genomförs i enlighet med upphandlingslagstiftningen och leder till för kommunen väl fungerande avtal för varor, tjänster och byggtreprenader med hög kvalitet till lägsta möjliga kostnad.

Kommunen är en bra och attraktiv kund, företagen stimuleras att lämna anbud på de varor, tjänster och byggtreprenader som kommunen efterfrågar och det är varken komplicerat eller tidskrävande att lämna anbud. Där så är möjligt delas upphandlingar upp i områden, kategorier, produktgrupper eller motsvarande för att uppnå bästa möjliga konkurrens.

Upphandlingsarbetet värnar en sund och god konkurrens samt ger alla företag och företag verksamma inom den sociala ekonomin förutsättningar att delta i upphandlingar. Systematisk uppföljning säkerställer att leverantörer till kommunen dels uppfyller de avtalade villkoren dels fullgör sina skyldigheter till samhället avseende skatt och socialförsäkringsavgifter.

Uppsala kommun som koncern har ett enhetligt och affärsmässigt förhållningssätt mot marknaden. Konkurrensneutralitet råder där interna och externa aktörer behandlas lika.

Kommunen ingår kommungemensamma ramavtal som gäller för samtliga nämnder och koncernemensamma ramavtal som gäller för både kommunen, de kommunala bolagen och stiftelser. Samtliga medarbetare är skyldiga att känna till och använda gällande ramavtal. Avrop från ramavtal sker effektivt av kunniga beställare och kännetecknas av avtalstrohet.

Kommunen och de kommunala bolagen har väl insatta kravställare, kompetens och tillräckliga resurser som leder till att väl analyserade behov med tydligt medborgar- och brukarfokus ligger till grund för all upphandling.

Upphandling och hållbar utveckling

Uppsala kommun medverkar till en långsiktigt hållbar utveckling genom ansvarsfulla och medvetna upphandlingar (hållbar upphandling). Upphandlingsarbetet används strategiskt för att bidra till social utveckling, miljö- och klimatdriven affärsutveckling och en etiskt hållbar produktion av varor och tjänster.

Tillsammans med sina leverantörer tar kommunen ett samhällsansvar. Leverantörer av såväl varor som tjänster och byggtreprenader bidrar till att kommunens miljö- och klimatmål kan uppnås, de främjar goda arbetsvillkor och jämställdhet i arbetslivet, de följer arbetsmarknadens villkor och/eller kollektivavtal samt motarbetar diskriminering och korrupcion.

De varor som levereras till kommunen har högsta möjliga miljöprestanda, högsta möjliga respekt för djurvälstånd och är producerade under arbetsförhållanden som respekterar mänskliga rättigheter och som minst lever upp till bestämmelser enligt Internationella arbetstagarorganisationens (ILO) kärnkonventioner.

Uppsala kommun främjar innovationer för att möta framtida utmaningar inom välfärd, miljö samt tillväxt och ställer krav på långsiktigt hållbara lösningar.

Riktlinjer för upphandling i Uppsala kommun

Antagna av kommunstyrelsen den 5 februari 2014, § 17. Reviderade av kommunstyrelsen den 18 juni 2014, § 110

Innehåll

Utgångspunkter.....	2
Det strategiska upphandlingsarbetet.....	3
Genomföra upphandlingar.....	4
Upphandling och hållbar utveckling.....	7
Meddelarskydd.....	10
Avtal för kommunen och dess nämnder.....	11
Avtal för koncernen Uppsala kommun.....	11
Samordnade upphandlingar.....	11
Direktupphandlingar.....	12
Använda ramavtal.....	13
Elektroniskt upphandlingssystem.....	14
Uppföljning av avtal.....	14
Anbud från egen regi.....	15
Mutor och jäv.....	15

Utgångspunkter

Uppsala kommuns upphandlingar

- Leder till ekonomisk hushållning
- Är rättsäkra och kännetecknas av avtalstrohet
- Har medborgar- och brukarperspektiv
- Stödjer andra av fullmäktige antagna styrdokument
- Bidrar till ansvarsfullt resursutnyttjande och en hållbar utveckling

Upphandlingsverksamheten kännetecknas av

- Effektiva upphandlingsprocesser
- Effektiva avtals- och beställarstöd
- Resurser, kompetens och samverkan

Kommunfullmäktige antog den 5 februari 2014, § 17, upphandlingspolicy för Uppsala kommun. Dessa riktlinjer konkretiserar denna policy och gäller för hela Uppsala kommun, d.v.s. samtliga nämnder och styrelser. För de kommunala bolagen och stiftelserna¹ finns motsvarande information i riktlinjer upprättade av varje bolag/stiftelse.

Samtliga medarbetare i kommunen och de kommunala bolagen är delaktiga i att upphandlingspolicyn efterlevs och är skyldiga att känna till och använda de kommun- respektive koncerngemensamma ramavtal som upprättas.

Riktlinjerna kompletteras med tillämpningsanvisningar som finns publicerade på Insidan. Anvisningarna ger praktisk vägledning för hur kommunen ska arbeta för att uppnå målen i upphandlingspolicyn och arbeta enligt riktlinjerna och vilka hjälpmedel och mallar som finns samt vilka styrdokument som är aktuella för upphandlingsverksamheten. Inriktningen är att avrop och beställningar i allt högre utsträckning sker genom ett elektroniskt avtalsstöd med beställnings- och faktureringsrutiner (Agresso inköpsstöd). Som ytterligare stöd finns ett elektroniskt upphandlingssystem (Kommers eLite) för genomförande av upphandlingar och avtalsregistrering.

Tillämpningsanvisningarna beslutas av ekonomidirektör/upphandlingschef.

¹ I riktlinjerna innefattas även stiftelserna i de kommunala bolagen

Det strategiska upphandlingsarbetet

Utgångspunkter

All upphandling som genomförs av Uppsala kommun sker enligt lagen (2007: 1091) om offentlig upphandling (LOU) med tillhörande förordningar och annan relevant lagstiftning.

LOU gäller för all upphandling med ett fåtal i lagen angivna undantag. Alla undantag ska tillämpas restriktivt av kommunen och i enlighet med gällande rättspraxis.

Upphandlingsarbetet i kommunen används strategiskt för att bidra till att kommunens inriktningsmål uppfylls, välfärden utvecklas och för att medborgarnas behov tillgodoses inom respektive nämnds ansvarsområde. Uppsala kommun erhåller varor, tjänster och entreprenader med avtalad funktion och högsta möjliga kvalitet till den mest fördelaktiga totalkostnaden från ansvarstagande leverantörer.

Organisation och ansvar

Uppsala kommun är en upphandlande myndighet och ingår avtal som är avsedda för samtliga nämnder. Kommunens nämnder kan därutöver agera som självständiga upphandlande myndigheter och ingå avtal som är avsedda för endast en viss nämnds verksamhet. Kommunens bolag utgör självständiga upphandlande myndigheter och ingår avtal som är avsedda för endast ett visst bolags verksamhet.

Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret och samordnar styrningen för all upphandling inom kommunen och koncernen. Kommunstyrelsen möjliggör nämndernas konkurrensutsättning, säkerställer konkurrens och kostnadseffektiva processer. Varje nämnd och kommunalt bolag ansvarar för dess inköpsbehov och att beslut om att upphandla tas på behörig nivå.

Kommunstyrelsen samordnar upphandlingsverksamheten och ingår kommungemensamma ramavtal för varor och tjänster. Kommungemensamma ramavtal omfattar samtliga nämnder. Kommunstyrelsen kan därutöver genomföra upphandlingar på uppdrag åt en eller flera nämnder.

Kommunstyrelsen fungerar som en inköpscentral enligt definition i LOU i förhållande till de kommunala bolagen. Samtliga bolag omfattas av de koncerngemensamma ramavtal som kommunen ingår. Kommunstyrelsen kan därutöver genomföra upphandling på uppdrag åt bolag och stiftelser.

Kommunstyrelsen genomför framförallt upphandlingar av tjänster och driftentreprenader som en del i nämndernas konkurrensutsättning. Kommunstyrelsen har i sin tur gett uppdrag till Styrelsen för Teknik & Service att genomföra upphandlingar varor.²

² När det i riktlinjerna skrivs "kommunledningskontoret" avses båda enheterna.

Anskaffningsprocessen – från behov till leverans

Kommunen som koncern genomför upphandlingsarbetet utifrån en i organisationen förankrad strategisk process. Processen följer flödet från det att ett anskaffningsbehov uppstår, upphandling genomförs och fram till att efterfrågad vara, tjänst eller entreprenad är beställd, levererad och uppföljning genomförs. Kommunen som koncern har fastställda rutiner och ansvarsfördelning för de olika delarna i processen.

Kompetens och resurser

Alla medarbetare som genomför upphandlingsarbete, medverkar i arbets- eller referensgrupper eller avropar från ramavtal/gör beställningar har kompetens och kunskap samt de tekniska stöd/tjänster som krävs för uppgiften. Tillräckligt med resurser finns för att säkerställa att upphandlingar genomförs effektivt, inom lagstadgade tidsfrister, med hänsyn till kommunens styrdokument och med utgångspunkt i uppdragsgivarnas egen planering. Specifik sakkunskap finns tillgänglig genom samverkan mellan nämnder.

Inom kommunen tillhandahålls översiktlig utbildning i upphandling och inköp (avrop).

Uppsala kommun deltar i samverkan med Enköpings, Heby, Håbo, Knivsta, Sandvikens, Tierps samt Östhammars kommun (UPPSAM) för att genomföra upphandlingar. Samarbetet, som bygger på reglerna om inköpscentraler i LOU, är ömsesidigt och frivilligt och leder till att kommunerna efter överenskommelse genomför samordnade upphandlingar. Samverkan ger de medverkande kommunerna nytta genom volymfördelar, att resurser används optimalt och att upphandlings- och inköpsarbetet utvecklas.

Genomföra upphandlingar

Planering

Berörda uppdragsnämnder fastställer årligen en uppdragsplan/konkurrensplan som ligger till grund för deras avtal med produktionsstyrelse eller för konkurrensutsättning där externa och interna leverantörer bjuds in till upphandling. Uppdragsplanerna/konkurrensplanerna ligger till grund för kommunledningskontorets planering av kommande upphandlingsarbete och genomgång av planerna sker regelbundet tillsammans med respektive nämnd.

Kommunledningskontoret får information i god tid om vilka övriga upphandlingar som, utöver de som anges i uppdragsplanerna, är aktuella för nämnderna. Kommande upphandlingar planeras långsiktigt för att säkerställa att förfrågningsunderlagen är genomarbetade, att lagstadgade tidsfrister hålls och att det finns förberedelse- eller inställetid för nya leverantörer. En upphandling avseende en driftentreprenad bör ha minst nio (9) månaders framförhållning innan planerad avtalsstart för att upphandlingen ska kunna genomföras på korrekt och bästa sätt för det behov som finns i verksamheten.

Varje nämnd utser en ”upphandlingssamordnare” som ansvarar för att nämndens upphandlingar samordnas och att upphandlingsuppdrag lämnas till kommunledningskontoret.

Kommunstyrelsen samordnar upphandlingar som tillgodoser samma eller liknande behov för att uppnå effektivitetsvinster, minska kostnader och uppnå en tydlighet mot marknaden. De kommunala bolagens anskaffningsbehov samordnas också där så är fördelaktigt oavsett om upphandlingen avser ramavtal eller kontrakt.

Upphandlingsuppdrag från nämnd (och bolag) till kommunledningskontoret sker genom ett ”upphandlingsanmodan”. En korrekt upphandlingsanmodan innebär samtidigt en ”upphandlingsgaranti” att en upphandling påbörjas inom tre (3) månader.

En översikt av planerade upphandlingar publiceras på Insidan. Publicering sker även på kommunens externa webbplats så att leverantörer och medborgare får ta del av informationen förutsatt att sekretess eller andra restriktioner inte begränsar öppenheten.

Att genomföra upphandlingar strategiskt

Behovsanalys och kännedom om vad marknaden kan erbjuda är viktiga pusselbitar för att få ett bra resultat av en upphandling. Det är varje nämnd respektive bolags ansvar att kartlägga behov och ha kunskap om hur marknaden ser ut.

Kommunen använder de möjligheter som finns till samråd och dialog med marknadens aktörer inför en upphandling. Inom upphandlingsreglernas ramverk är det kommunens ambition att få hög närvaro av lokala företag som leverantörer och utförare.

Kommunen och de kommunala bolagen har väl insatta kravställare och kunniga beställare. Medborgare – och brukarfokus och väl analyserade behov ligger till grund för all upphandling.

Kommunens nämnder samverkar för att utveckla det strategiska upphandlingsarbetet och dra nytta av skilda kompetenser och gemensamma resurser.

Effektiva upphandlingssystem

Kommunen genomför sina upphandlingar effektivt och med helt elektroniska metoder i största möjliga utsträckning. Det upphandlingssystem som används (Kommers e-Lite) är kommungemensamt och till övervägande del även koncerngemensamt. Systemet används av samtliga upphandlare samt av de medarbetare i kommunen och bolagen som gör direktupphandlingar och förnyade konkurrensutsättningar.

Innovationsvänliga upphandlingar

Uppsala kommun främjar innovationer för att möta framtida utmaningar inom välfärd och tillväxt och efterfrågar långsiktigt hållbara lösningar. Genom att bland annat använda innovationsvänliga upphandlingar kan kommunen främja innovationer, ny teknik och nya lösningar.

Utvärderingsmodeller vid upphandling

De utvärderingsmodeller som används vid kommunens upphandlingar är upprättade så att de säkerställer korrekta utfall och leder till ett rättvisande resultat vid tilldelning av kontrakt eller ingående av ramavtal.

Utvärderingsgrunden ”lägst pris” är inte det samma som ”billigast möjliga” då varor och leverantörer först måste uppfylla de ”ska-krav” som ställts före det att priset avgör. ”Lägst pris” är lämplig att använda då det ska säkerställas att en viss kvalitetsnivå ska uppnås och utvärderingen kan innehålla bl.a. livscykelkostnader, LCC, d.v.s. alla kostnader som omfattas av inköpet, driften och avvecklingen ska ingå i beräkningen.

Vid utvärderingar av anbud med utvärderingsgrunden ”det ekonomiskt mest fördelaktiga” värderas kriteriet pris tillsammans med andra faktorer som ger ett mervärde utöver obligatoriska ”ska-krav” såsom leveranstid, miljöegenskaper, funktionalitet, kvalitet och erfarenhet och kompetens.

Så kallade absoluta utvärderingsmodeller eller mervärdesmodeller (där t.ex. kvalitet mäts i monetära värden) övervägs alltid då utvärderingsgrunden ”det ekonomiskt mest fördelaktiga” tillämpas.

Kommunens ersättningsformer är avvägda och olika former används vid bland annat driftentreprenader. Fasta ersättningar med rörliga eller målrelaterade/incitamentbaserade inslag övervägs för att stimulera till ökad kvalitet.

Valfrihet

Ökad mångfald och medborgarnas möjlighet till valfrihet i den kommunala servicen tillgodoses genom den offentliga upphandlingen. Lagen om valfrihet, LOV, erbjuder ett komplement till upphandling inom vissa områden medan LOU:s regler om ramavtal har begränsade möjligheter att tillgodose medborgarnas valfrihet. Förändringar väntas i LOU och nya EU-gemensamma upphandlingsdirektiv som bättre kan tillgodose eget val och brukares särskilda behov vid upphandlingar av ramavtal. När sådana förändringar sker ska kommunen alltid pröva att genomföra upphandlingar som ger möjlighet till valfrihet.

Tjänstekoncessioner

Tjänstekoncessioner tilldelas i de fall en koncession är den lämpligaste formen för att uppfylla kommunens behov och målsättningar. De specifika förutsättningar som karaktäriserar en tjänstekoncession är uppfyllda dvs att den ekonomiska risken överförs på koncessionsinnehavaren samt att ersättningen för tjänsten inte bara kommer från kommunen.

Sekretess under upphandlingsarbetet

Under upphandlingsarbetet gäller absolut sekretess. Tydliga rutiner finns hos nämnderna för hantering av upphandlingssekretess och medarbetare som deltar i upphandlingsarbetet är insatta i att sekretess råder fram tills tilldelningsbeslut expedierats. Ingen information får spridas obehörigen.

Upphandling och hållbar utveckling

Ur policy

Uppsala kommun medverkar till en långsiktigt hållbar utveckling genom ansvarsfulla och medvetna upphandlingar (hållbar upphandling). Upphandlingsarbetet används strategiskt för att bidra till social utveckling, miljö- och klimatdriven affärsutveckling och en etiskt hållbar produktion av varor och tjänster.

Tillsammans med sina leverantörer tar kommunen ett samhällsansvar. Leverantörer av såväl varor som tjänster och byggtreprenader bidrar till att kommunens miljö- och klimatmål kan uppnås, de främjar goda arbetsvillkor och jämställdhet i arbetslivet, de följer arbetsmarknadens villkor och/eller kollektivavtal samt motarbetar diskriminering och korruption.

De varor som levereras till kommunen har högsta möjliga miljöprestanda, högsta möjliga respekt för djurvälstånd och är producerade under arbetsförhållanden som respekterar mänskliga rättigheter och som minst lever upp till bestämmelser enligt Internationella arbetstagarorganisationens (ILO) kärnkonventioner.

Uppsala kommun främjar innovationer för att möta framtida utmaningar inom välfärd, miljö samt tillväxt och ställer krav på långsiktigt hållbara lösningar.

Utgångspunkter

Kommunens upphandlingsarbete utgår från intentionerna i relevanta, av fullmäktige antagna styrdokument, och innehåller miljömässiga och sociala hänsynstaganden. Krav på miljöhänsyn/etiska hänsyn vid upphandlingar ska användas där det fungerar som ett medel för att minska eller förebygga miljöpåverkan, främjar en giftfri miljö, har högsta möjliga respekt för djurvälstånd eller främjar miljöanpassade lösningar.

Krav på sociala hänsyn används som medel för social utveckling såsom tillgänglighet, jämställdhet och åtgärder mot arbetslöshet samt för att verka för bra arbetsförhållanden för dem som producerar eller levererar varor och tjänster till kommunen.

Kommunens samlade kompetens och resurser används för att arbeta med hållbar upphandling, identifierar och arbetar med att utveckla metoder och strategier samt deltar i upphandlingsarbete. En eller flera samordnare för hållbar upphandling finns i kommunen.

Miljöhänsyn

Upphandlingsarbetet ska ske i enlighet med policy för hållbar utveckling³, ekologiskt ramverk för program och planer samt miljö- och klimatprogrammet 2014-2023.

De leverantörer som tillhandahåller service och tjänster ska utföra det med hänsyn till miljön. Proaktivt miljöarbete och utveckling av ny miljöanpassad teknik ska främjas där så är möjligt.

Upphandlingar analyseras utifrån deras möjlighet att bidra till miljönytta och vilka av kommunens miljömål som berörs. Upphandlingar utformas så att dessa kan bidra till att minska eller förebygga miljöpåverkan eller utveckla miljöanpassningen inom det aktuella området inom avtalsperioden.

Livsmedel som levereras till kommunen ska vara ekologiskt producerade i enlighet med kommunens målsättning. Allt kött ska vara ekologiskt producerat med de högst ställda kraven på djurvälstånd och etiska hänsyn, där så inte går ska köttet vara producerat i huvudsak i överensstämmelse med svensk lagstiftning med högt ställda krav avseende djurvälstånd och etiska hänsyn.

Som stöd i kommunens arbete med hållbar upphandling ska nationella tillgängliga vägledningar och kriterier för olika varor och tjänster används för att ställa krav på miljöhänsyn, djurvälstånd och sociala/etiska hänsyn. Om olika nivåer finns för de föreslagna kriterierna ska de högre nivåerna övervägas med målsättningen att kostnaderna förblir acceptabla och att en tillräckligt god konkurrens kan upprätthållas. Ekologiska produkter av animaliskt ursprung, så som mjölk, kött, fisk, fågel och ägg bör lägst uppfylla Miljöstyrningsrådets, eller motsvarande, avancerade nivå.

Hur upphandlingen genomförs påverkar möjligheterna att ta miljöhänsyn. En bedömning ska alltid göras av de olika upphandlingsförfaranden eller de utvärderingsmodeller finns att tillämpa enligt LOU varvid den metod väljs som ger bäst möjlighet till att ta miljöhänsyn.

Samordnade varuleveranser utvecklas och nyttjas där så är möjligt för att effektivisera och minska kostnader och miljöpåverkan. Beställarstöd utvecklas med fokus på användarvänliga och enkla rutiner för avrop och beställningar.

³ IVE 2014-2017 kap 5

Sociala hänsyn

Upphandlingsarbetet sker i enlighet med policy för hållbar utveckling⁴. Inför en upphandling bedöms vilka sociala/etiska och arbetsrättsliga faktorer som är aktuella i samband med upphandlingen och under avtalstiden.

Upphandlingsområdet analyseras utifrån dess möjlighet att bidra till social utveckling och vilka av kommunens mål inom det sociala området som berörs. Upphandlingar utformas så att dessa kan bidra till att främja social utveckling inom det aktuella området inom den aktuella avtalsperioden. Det upphandlingsförfarande eller de utvärderingsmodeller väljs som ger bäst möjlighet för socialt hänsynstagande.

Utgångspunkterna är följande:

1. Kommunens leverantörer som tillhandahåller service och tjänster till medborgarna ska utföra det på ett jämställt sätt och förutsättningarna ska vara lika för alla kön. Någon diskriminering på grund av kön, könsidentitet eller könsuttryck etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, ålder eller sexuell läggning får inte förekomma i leverantörernas verksamhet.
2. Samtliga användares behov ska tillgodoses genom att tillgänglighetskrav ställs vid upphandlingar och långtidsarbetslösa eller personer med funktionsnedsättning får sysselsättning.
3. Kommunens leverantörer följer arbetsmarknadens villkor och minst de villkor som motsvarar tillämpliga delar i kollektivavtal för aktuell bransch. Kommunen säkerställer också att kollektivavtalsbestämda minimilöner och vissa andra i lag bestämda villkor efterlevs vid utförande av ett offentligt kontrakt i samband med utstationerings-situationer.
4. Kommunen använder de möjligheter som ges enligt upphandlingslagstiftningen för att säkerställa att varor som levereras till kommunen eller varor som är framställda för kommunens räkning är producerade under förhållanden som är förenliga med tillämplig lagstiftning i tillverkningslandet samt internationella konventioner (Internationella arbetstagarorganisationens (ILO) kärnkonventioner) och förklaringar som uttrycks i Förenta Nationernas Global Compact avseende mänskliga rättigheter, arbetsvillkor, miljö och korruption.
5. Företag verksamma inom den sociala ekonomin har möjlighet att delta i kommunens upphandlingar på samma villkor som övriga anbudsgivare och det ska varken vara komplicerat eller tidskrävande att lämna anbud. Kommunen samverkar med den ideella sektorn/idéburna organisationer som kan tillhandahålla komplement till offentliga sociala tjänster.

⁴ IVE 2014-2017 kap 5

Företagen ska goda ha möjlighet att delta i kommunens upphandlingar

Upphandlingsarbetet värnar en sund och god konkurrens.

Kommunen är en bra och attraktiv kund, företagen stimuleras att lämna anbud på de varor, tjänster och byggtreprenader som kommunen efterfrågar och det är varken komplicerat eller tidskrävande att lämna anbud.

Upphandlingar delas upp i områden, kategorier, produktgrupper eller motsvarande för att ge företag med olika inriktning och storlek möjlighet att delta och för att uppnå bästa möjliga konkurrens. Genom att använda särskilda kontraktsvillkor kan kommunen och antagen/antagna leverantörer samverka för att uppnå kommunens målsättningar inom bland annat miljöområdet och det sociala området.

Meddelarskydd

Vid kommunens upphandling av tjänster inom vård, skola och omsorg ska krav ställas på att arbetstagaren eller uppdragstagare eller andra som är verksamma inom verksamheten har rätt att, med beaktande av offentlighets- och sekretesslagens (2009:400) bestämmelser, meddela uppgifter i vilket ämne som helst för offentliggörande och att om så sker får inte verksamhetsutövare som bedriver sådan verksamhet ingripa mot meddelare eller efterforska meddelare.

Vad som föreskrivs om verksamhetsutövare gäller även underleverantörer samt de som genom uthyrning yrkesmässigt tillhandahåller personal för tjänstgöring inom sådan verksamhet som avses i p. 4 nedan.

Vad som föreskrivs i första stycket om arbetstagare, uppdragstagare och andra verksamma gäller inte verkställande direktör, vice verkställande direktör, styrelseledamot eller styrelsesuppleant i företaget.

Med vård, skola och omsorg avses i detta fall enskild yrkesmässigt bedriven verksamhet som till någon del är offentligt finansierad och

1. som tillhör skolväsendet, de särskilda utbildningsformerna
2. eller annan pedagogisk verksamhet enligt 1 kap., 24 kap. respektive 25 kap. skollagen (2010:800), som utgör hälso- och sjukvård respektive tandvård enligt hälso- och sjukvårdslagen (1982:763) eller
3. som utgör socialtjänst. Med socialtjänst avses verksamhet som bedrivs enligt socialtjänstlagen (2001:453), lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall, lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade samt personlig assistans som utförs med assistansersättning som regleras i 51 kap. socialförsäkringsbalken.

Avtal för kommunen och dess nämnder

Kommungemensamma ramavtal ingås av kommunens centrala upphandlingsfunktion. Kommungemensamma ramavtal ingås alltid där så är möjligt och dessa ramavtal gäller för samtliga nämnder. Kommunens medarbetare är skyldiga att känna till och utnyttja dessa ramavtal och därmed säkerställa en hög avtalstrohet.

Nämnds specifika kontrakt/ramavtal ingås när anskaffningsbehovet endast är relevant för en enda nämnds verksamhet. Respektive nämnd fattar beslut och ingår kontrakt/ramavtal.

Avtal för koncernen Uppsala kommun

Koncerngemensamma ramavtal ingås av kommunens centrala upphandlingsfunktion i egenskap av inköpscentral. Kommunen fungerar som en inköpscentral i förhållande till de kommunala bolagen. Koncerngemensamma ramavtal ingås alltid där så är möjligt och samtliga kommunala bolag och stiftelser är berättigade att avropa från dessa avtal. Bolagens och stiftelsernas medarbetare är skyldiga att känna till och använda dessa ramavtal.

Avtalsdatabas (Kommers Avtal)

Samtliga avtal och kontrakt som kommunen (såväl gemensamma som nämnds specifika) och bolagen ingår ska läggas in i Kommers Avtal och återfinns via Insidan.

Kommunens ramavtal publiceras öppet och finns tillgängliga för kommunens och bolagens medarbetare.

Utgångspunkten är att ramavtal är lätta att hitta och det är lätt att göra rätt för de medarbetare som använder ramavtalen. Avrop ska ske via portalen Avtalsstöd (Agresso inköpsstöd kopplat till Kommers) eller på annat angivet sätt enligt aktuellt ramavtal.

För nämnds specifika avtal, avtal för endast visst bolag eller avtal som av andra skäl inte ska publiceras öppet styrs tillgängligheten via behörighet i Kommers Avtal.

Samordnade upphandlingar

Utgångspunkter

Kommunen deltar i samordnade upphandlingar eller ansluter sig till samordnade ramavtal som genomförs av inköpscentraler på regional eller nationell nivå där så bedöms fördelaktigt.

UPPSAM – samverkan i Uppsala län

Uppsala kommun deltar i samverkan med Enköpings, Heby, Håbo, Knivsta, Sandvikens, Tierps, Östhammars kommun samt Landstinget i Uppsala län (inkl. HUL) (UPPSAM) för att genomföra upphandlingar tillsammans med länets kommuner samt Sandvikens kommun. Samarbetet, som bygger på reglerna om inköpscentraler i LOU, är ömsesidigt och frivilligt

och leder till att kommunerna efter överenskommelse genomför samordnade upphandlingar. Målsättningen är att de medverkande kommunerna ska dra nytta av volymfördelar, effektivisera och använda resurser mer optimalt och utveckla upphandlings- och inköpsarbetet.

Upphandlings-samverkan med Knivsta kommun

Uppsala kommun och Knivsta kommun har sedan år 2003 ett samverkansavtal avseende upphandlingar. Innebörden av detta avtal är att Uppsala kommun fungerar som inköpscentral och Knivsta kommun kan avropa från de ramavtal som Uppsala kommun ingår i eget namn.

Delegationsbeslut

Upphandlingschefen fattar tilldelningsbeslut vid upphandling av kommun- eller koncern-gemensamma ramavtal och ingår kommungemensamma/koncerngemensamma ramavtal/kontrakt. Upphandlingschef beslutar om deltagande i samordnad upphandling som ska genomföras av inköpscentral, ger fullmakt till (nationell) inköpscentral att genomföra upphandling som ombud samt ger fullmakt till anställd i inköpscentralen att fatta tilldelningsbeslut.

Direktupphandlingar

Vad som är direktupphandling

Med direktupphandling avses en upphandling som understiger ett visst beloppsvärde och utan krav på att anbud ska lämnas i viss form och utan krav på att upphandlingen annonseras. Fram till och med den 31 december 2014 gäller att beloppet vid direktupphandling inte får överstiga 270 964 kronor (avrundat nedåt 270 000 kronor).

Från och med den 1 januari 2015 gäller att beloppet vid direktupphandling inte får överstiga 505 800 kronor (avrundat nedåt 505 000 kronor).

Hur direktupphandling genomförs

Direktupphandling förutsätter att lämpligt ramavtal saknas, se Kommers Avtal eller kontrollera med Upphandlingsenheten. Direktupphandlingar kan genomföras av respektive nämnd. För att värna konkurrens och få bästa värde för pengarna genomförs direktupphandlingar med en förfrågan till minst tre leverantörer. En sådan förfrågan görs i de fall direktupphandlingen beräknas att överstiga 50 000 kronor.

Beloppet för direktupphandling ska beräknas på det sammanlagda värdet under räkenskapsåret (kalenderår). Värdet beräknas på direktupphandlingar av varor, tjänster och entreprenader av samma slag inom samma upphandlande myndighet. Samma upphandlande myndighet är i regel inom en nämnd eller inom kommunen om behovet avser fler än en nämnd.

Med varor och tjänster ”av samma slag” avses bland annat att de

1. kan tillhandahållas av en och samma leverantör,
2. upphandlas samtidigt eller i nära anslutning till varandra,
3. har identiskt eller likartat användningsområde

Dokumentationsplikt

Direktupphandlingen ska dokumenteras om värdet överstiger 50 000 kronor.

Dokumentationen ska omfatta

- den upphandlande myndighetens eller enhetens namn och organisationsnummer,
- föremålet för direktupphandlingen
- hur konkurrensen togs till vara (t ex direkt förfrågan, förfrågan via upphandlingssystem, annonsering eller tillkännagivande på myndighetens hemsida),
- vilka leverantörer som tillfrågades och hur många som lämnade anbud,
- uppgift om ekonomisk kontroll av leverantörerna (i förekommande fall),
- vilken/vilka leverantörer som tilldelades kontraktet och organisationsnummer,
- det eller de viktigaste skälen för tilldelningen,
- avtalets (uppskattade) värde,
- tidpunkten för kontraktets genomförande eller kontraktets löptid.

Mer information om direktupphandling finns på [Insidan](#). Där tillhandahålls vägledning och metodstöd/mallar för att genomföra direktupphandlingar.

Använda ramavtal

Avtalstrohet

Kommunen ingår kommun- respektive koncerngemensamma ramavtal för olika varor och tjänster. Kommunens och bolagens medarbetare är skyldiga att känna till och använda gällande ramavtal för att säkerställa en hög avtalstrohet.

Kommunen kännetecknas av en hög grad av avtalstrohet mot ingångna avtal och kontrakt där leverantörer har ett högt förtroende för kommunen.

Varje chef ansvarar för att medarbetarna känner till hur kommunens inköpsbehov tillgodoses, att ingångna avtal används och att medarbetarna har förutsättningar för att skaffa sig kunskap om kommunens rutiner för upphandling.

Effektiv avtalsanvändning

Kommungemensamma respektive koncerngemensamma ramavtal är lätta att hitta och det är lätt att göra rätt för de medarbetare som använder ramavtalen. Samtliga ramavtal finns tillgängliga via avtalsdatabasen för avrop från kommunen och kommunala bolag.

Avrop ska ske via portalen Avtalsstöd (Kommers/Agresso) eller på annat angivet sätt enligt aktuellt ramavtal. Olika formulär eller beställningsmallar finns beroende på om ramavtalet är upprättat med en leverantör, är rangordnat med flera leverantörer eller ska avropas genom en så kallad förnyad konkurrensutsättning.

I Avtalsstödet finns en supportfunktion.

Upphandlingssamordnare

Inom varje nämnd finns en eller flera utbildade Upphandlingssamordnare. Samordnare har kunskap om gällande ramavtal och användning av Avtalsstödet. I funktionen ingår att säkra att nämndens behov av varor och tjänster avropas från gällande ramavtal samt har kontakt med upphandlingsfunktionerna i de fall det är aktuellt med upphandling.

Elektroniskt upphandlingssystem

All upphandling sker elektroniskt för att effektivisera upphandlingsprocessen och administrationen.

Kommunen använder ett elektroniskt upphandlingssystem (Kommers eLite) som fungerar för alla former av upphandling. Annonsering, tillhandhållande av förfrågningsunderlag, anbuds-givning, utvärdering och tilldelning genomförs med hjälp av detta system. Ingångna avtal läggs in i en avtalsdatabas (kommers Avtal) och finns tillgängliga för samtliga medarbetare via Insidan.

Kommunens elektroniska upphandlingssystem används av upphandlare vid annonserade och riktade förfrågningar. Systemet kan vidare användas för marknadsundersökningar och innehåller leverantörsregister. Övriga medarbetare kan använda systemet vid direktupphandlingar eller för avrop från ramavtal genom förnyad konkurrensutsättning.

Effektiv handel och elektroniska inköpsstöd (e-handel) införs och utvecklas för att effektivisera order- och fakturahantering, öka avtalstroheten och kvalitetssäkra beställningar.

Uppföljning av avtal

Ett systematiskt uppföljningsarbete av ingångna ramavtal och kontrakt säkerställer att efterfrågad kvalitet och annan prestanda uppnås, att avtalade priser erhålls, att leverantörer fullgör sina skyldigheter avseende skatter och socialförsäkringsavgifter och att de i övrigt lever upp till sina åtaganden enligt ramavtal eller kontrakt.

Ett systematiskt uppföljningsarbete säkerställer att medborgare och brukare får den service som kommunen ska erbjuda och att vård och omsorg är säker, trygg och svarar mot rätt behov.

Alla krav, kriterier och villkor som ställs i en upphandling ska kunna följas upp och respektive beställare av avtalet har tillsammans med upphandlingsfunktionen ansvar för att uppföljning genomförs. Uppföljningsarbetet resulterar i inköpsstatistik och kunskap om eventuella brister samt innebär en uppföljning av kommunens avtalstrohet gentemot ingångna ramavtal och kontrakt.

Medarbetare såväl som leverantörer har möjligheter att lämna synpunkter på hur ingångna avtal och kontrakt fungerar. Metoder för avtalsuppföljning är lättillgängliga och enkla.

”Effektiva avtal” och elektroniska beställningar utvecklas för att effektivisera avropsprocessen och minska kostnader för order- och fakturahantering.

Anbud från egen regi

Upphandlad kommunal verksamhet (egen regi) ska hanteras på samma sätt som externa utförare vad gäller uppföljning av åtaganden enligt förfrågningsunderlag, anbud och andra avtalsbestämmelser. Konkurrensneutralitet råder och oavsett om den upphandlade verksamheten kommer drivas av externa eller interna utförare är utgångspunkten att skriftliga avtal reglerar villkor och åtaganden.

I de fall då den egna kommunala verksamheten har lämnat det bästa anbudet kan inte upphandlingen avslutas med ett upphandlingskontrakt eftersom kommunen inte kan ingå avtal med den egna juridiska personen. Formellt avbryts därför upphandlingen.

Ett internavtal med den egna regin upprättas som anger parternas åtaganden, rättigheter och skyldigheter.

Mutor och jäv

Leverantörer som ingår avtal med Uppsala kommun medverkar inte i någon form i korrup-tion, givande eller tagande av muta, bedrägeri eller utpressning.

De medarbetare som deltar i beredning av en upphandling agerar på ett sådant sätt att förtroendet till dennes opartiskhet inte rubbas eller kan ifrågasättas. Kommunens medarbetare följer gällande riktlinjer för gåvor, representation m.m.

I de fall då kommunens egen regi deltar i upphandlingar görs en tydlig åtskillnad mellan de personer som medverkar vid utformning av förfrågningsunderlag och de som svarar för upprättande av anbud.

Den nämnd, vars verksamhet ska nyttja den vara eller tjänst som ska upphandlas, tar del av förfrågningsunderlag innan offentliggörande och också av utvärderingsunderlag innan tilldelningsbeslut fattas. Upphandlingssekretess råder och det måste säkerställas att principen om likabehandling upprätthålls och ingen information sprids obehörigen.

